

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

**MAGISTRAT DR.
MICHAEL MALLIA**

Seduta tas-16 ta' Marzu, 2009

Avviz Numru. 528/2005

David Grech (ID numru: 499372)

vs

Roger Debono (ID numru: 10564 M)

Il-Qorti,

Rat l-avviz ipprezentat mill-attur fil-25 t'Ottubru 2005 fejn talab lil din il-Qorti li tikkundanna lill-konvenut li jhallas is-somma li tigi likwidata minn din il-Qorti, prevja n-nomina ta' perit tekniku, bhala hlas:

a. Lura ta' parti mill-prezz imhallas mill-attur ghax-xiri ta' dghajsa Sea Dancer (Rinker Fiesta Vee 260 Cruiser) bin-numru tar-registrazzjoni SSR 93934 b'magna Mercruiser bin-numru F120557, u li wara l-bejgh irrizulta li fiz-zmien tal-bejgh kienu affetti minn diffetti latenti. Kieku l-attur kien jaf bihom kien joffri prezz inqas minn dak imhallas minnu; u

Kopja Informali ta' Sentenza

b. Ta' danni li soffra l-attur peress li l-konvenut kien inadempjenti fl-obbligazzjonijiet li assumu fil-kuntratt ta' bejgh u xiri datat 29 ta' April 2005 (Dok A).

Bl-ispejjez inkluzi dawk ta' l-ittri legali datati 4 t'Awissu 2005 u 25 t'Awissu 2005 kontra l-konvenut li gie ngunt ghas-subizzjoni.

Ghal fini ta' kompetenza qiegħed jigi ddikjarat li l-ammont jeccedi s-somma ta' elf u hames mitt lira Maltija (Lm1,500) izda mhux tlett elef lira Maltija (Lm3,000).

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut fejn eccepixxa:

Illi preliminarjament u bla pregudizzju għall-eccezzjonijiet li ser jingħataw hawn taht, il-gudizzju mhuwiex integrustante illi ma hemm l-ebda relazzjoni guridika bejn il-konvenut personalment u l-attur. Infatti d-dghajsa in kwistjoni kienet proprjeta' ta' Margaret Debono, mart il-konvenut u kienet registrata f'isimha sa mill-21 ta' Novembru 2000 kif jidher mid-dokument konsistenti f'*Closed Certificate of Registry*' hawn anness u mmarkat Dok A. Għaldaqstant il-konvenut għandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju bl-ispejjez kontra l-attur.

Illi mingħajr pregudizzju għas-suespost, l-attur xtara d-dghajsa mertu tal-kawza bhala seconda man wara illi kien wrieha lill-mechanics tieghu u ppruvaha anke barra l-portijiet. L-attur ha pussess tad-dghajsa mill-*"Boatyard"* fejn kienet mingħand Tony Camilleri wara li l-istess attur approvaha bl-ghajjnuna ta' l-esperti tieghu.

Illi inoltre, l-attur halla d-depozitu ta' elf u hames mitt Lira Maltin (Lm1,500) għand Tony Camilleri, irtira d-dghajsa mill-*"Boatyard"* u ha l-istess dghajsa fil-pussess tieghu xahar qabel ma gie ffirmat il-ftehim. Sa fejn jista' jingħad, l-attur ezegwixxa fid-dghajsa kullma kien necessarju sabiex ikun sodisfatt biha, infatti l-bejgh gie konkluz bejn l-attur u l-konvenut nomine u kien biss wara xhur li l-

Kopja Informali ta' Sentenza

konvenut kellu l-ewwel indikazzjoni mill-attur li ma kienx kument bid-dghajsa li kienet seconda man.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Semghet ix-xhieda bil-gurament.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha tal-kawza

Ikkunsidrat:

Illi f'din il-kawza l-attur qiegħed jallega difett latenti fil-magna tal-lanca "Sea Dancer" li kien xtara mingħand il-konvenut permezz ta' kuntratt tad-29 t' April 2005, Dokument A. Min nahha l-ohra l-konvenut qiegħed ighid li l-lanca ma kien fiha l-ebda difett u di piu' ma kellux jigi mharrek peress illi l-lanca kienet proprjeta' ta' martu Margaret Debono.

Ikkunsidrat:

Illi l-Qorti l-ewwel sejra tiddisponi minn din l-eccezzjoni tal-konvenut rigward il-proprjeta' tal-lanca u min kellu dritt jagixxi f'din il-kawza. Irrizulta illi huwa minnu illi l-lanca in kwistjoni "Sea Dancer" bin-numru tar-registrazzjoni SSR 93934 kienet originarjament registrata f'isem Margaret Debono mart il-konvenut (Fol 20), pero' fis-26 ta' Jannar 2000 in atti Nutar Mariosa Grech, Margaret Debono irrilaxxat prokura f'idejn zewgha l-konvenut (fol 50). Fost il-kundizzjonijiet f'din il-prokura hemm il-paragrafu numru 5 li jawtorizza lill-konvenut "*to effect any transfer (sale, barter or exchange, long lease, dazio in solidum ect) of moveable and immovable property belonging to me...*" Ukoll fil-paragrafu numru 8 "*to stand in judgment, either as plaintiff or defendant in my name*" Fil-fatt kien a bazi ta' din l-iskrittura li l-konvenut dahal f'negozjati diretti ma' l-attur sabiex iwassal fil-konkluzzjoni tagħha l-bejgh tal-lanca in kwistjoni. Għalhekk bhala tali l-konvenut kien awtorizzat jigi mharrek sabiex iwiegeb għat-talba ta' l-attur f'kwistjoni li nqalghet bejniethom dwar difett latenti tal-lanca mibjugħa. Dan il-Qorti qiegħda tghidu mingħajr pregudizzju għall-artikolu 1324 tal-Kodici Civili Kap 16 "*li*

jiddisponi li atti normali ta' gestjoni ta' kummerc, negozju jew professjoni li jkunu qed jigu ezercitati minn parti wahda biss mill-mizzewgin ikunu vestiti biss f'dik il-parti li fil-fatt tkun qed tezercita' dak il-kummerc, negozju jew professjoni...."

Il-Qorti jidhrilha li f'dan il-kaz ta' bejgh ta' mobbli l-agir tal-konvenut jista' jigi deskritt bhala att normali ta' gestjoni ta' kummerc, negozju jew professjoni. Ma hemm xejn straordinarju li kien jaffetwa serjament il-kominjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-konjugi u l-konvenut wahdu seta' gie mharrek sabiex iwiegeb ghall-azzjonijiet tieghu in konnessjoni mal-gestjoni tan-negozju illi ghamel. Ghalhekk il-Qorti tichad l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut u tghaddi biex tikkunsidra l-meritu.

Ikkunsidrat:

Irrizulta mill-provi illi f'April 2005 l-attur kien mar *fil-boatyard* ta' Tony Camilleri f'Burmarrad u hemmhekk ra *cabin cruiser* li ghogbitu. Camilleri laqqghu mal-konvenut u saru diskussjonijiet bejniethom dwar il-bejgh tal-lanca "Sea Dancer" bin-numru tar-registrazzjoni SSR 93934. Gie miftiehem il-prezz ta' erbatax-il elf lira. Id-dghajsa ttiehdet il-bahar u hemmhekk saru xi *sea trials* fejn mill-port ta' San Pawl il-Bahar ittiehdet xi mil jew tnejn il-barra u regghet lura. Ma gie riskontrat l-ebda difett, lanqas mill-*mechanic* Malcolm Deidun li kien fuq il-lanca. Ghalhekk sar il-bejgh, giet iffirmata l-iskrittura a fol 2 tal-process li ggib id-data 29 t'April 2005 u fl-ahhar fis-6 ta' Mejju 2005 sar il-*bill of sale* formali fejn it-trasferiment sar minghand Margaret Debono mart il-konvenut ghal ghand l-attur (fol 60). Xi granet wara l-attur flimkien ma' xi hbieb tieghu u t-tfal marru ghal mawra b'din il-lanca u kif hargu mill-port irrealizzaw li kien hemm xi haga hazina ghax id-dghajsa ma bdietx tiffunzjona sew. Dahlu lura, tqabbad *mechanic*, l-istess Malcolm Deidun illi pero' ma kienx a sodisfazzjon ta' l-attur sakemm fl-ahhar inkariga *mechanic* iehor Stephen Bajjada illi mall-ewwel qallu li l-magna kellha tinqala. Hekk sar, inqala' *s-cylinder head* u giet

riskontrata hsara serja f'xi *valves* u f'xi *pistons*. Ghalhekk gie deciz li jsir survey professjonali u tqabbad Anthony Dalli sabiex jaghmel dan l-ezercizzju. Dalli spezzjona l-magna fil-25 ta' Lulju 2005 u seta' jara fiha hsarat kbar. Fis-survey report tieghu (fol 42) Dalli jghid "*damage was not sustained recently, but certainly previous to the purchase of the boat.*" Din il-konkluzzjoni rrepetiha quddiem din il-Qorti meta qal fost affarijiet ohra (fol 37) "*il-hsara li kien fiha kien jidher illi kien ilu gej mhux hazin.*" Iddeskriva din il-hsara fil-*valves* u *pistons* mahruqa u dannegjati, kawza ta' *timing* hazin jew inkella fuel hazin. Ighid ukoll "*is-sintomi kellhom ikunu prezenti anke qabel u li l-hsara ma setghetx tigi kamoffata.*"

Min nahha l-ohra l-konvenut ighid illi l-lanca kien juzaha regolarment hlief ghal xi stagun jew tnejn minhabba l-ezigenzi tax-xoghol tieghu. Peress li huwa jahdem ta' chef fejn allura x-xoghol tieghu ikun primarjament fis-sajf iddecieda li jbiegh din il-lanca. Wasal f'arrangament ma' l-attur u l-bejgh gie affettwat. Saru *sea trials* estensivi u kollox deher normali u ma giet riskontrata l-ebda hsara. Kien hu li nnegozja direttament ma' Dr Grech a bazi ta' prokura li kellu tal-mara. Jikkonferma li l-bejgh sar bil-prezz ta' erbatax-il elf lira li thallas fl-intier tieghu.

Ikkunsidrat:

Illi f'din il-kawza l-attur qieghed jipprevalixxi ruhu mill-artikolu 1427 tal-Kodici Civili li jghid "*fil-kazijiet imsemmijin fl-artikolu 1424 u 1426 (difetti latenti) ix-xerrej jista' jaghzel billi jgib il-quddiem bl-azzjoni redibitorja, li jaghti lura l-haga u jitlob ir-rat tal-prezz, inkella, billi jgib il-quddiem bl-azzjoni stimatorja, li jzomm il-haga u jitlob lura dik il-bicca mill-prezz li tigi stabbilita' mill-Qorti.*" L-attur ghazel l-azzjoni stimatorja u cioe' li jzomm il-haga u jitlob lura dik il-bicca mill-prezz li tigi stabbilita' mill-Qorti wara li tkun ezaminat ix-xhieda u r-rapporti kollha li jigu quddiemha.

F'dan l-ezercizzju l-Qorti sejra tiehu l-parir ta' l-awtur Cuturi fil-ktieb tieghu "*Della vendita, della cassione e della permuta*" – *Napoli 1915 pg 3398*. L-awtur ighid illi l-ezercizzju li l-Magistrat ghandu jaghmel f'tali

sitwazzjonijiet ghandu jaghmel dawn id-domandi: *“il vizio o difetto occulto rende, o no, la cosa inetta al uso qui fu destinata? Oppure diminuisce l’uso in modo che se il compratore non avesse avuto notizia, o non avrebbe comprato o avrebbe offerto un prezzo minore? Ecco le domande alle quali il procedimento deve dare una risposta, ecco i criteri che devono regolare tutte le prove per convincere il Magistrato.”*

Ikkunsidrat:

Illi fl-isfond tar-rizultanzi processwali l-Qorti jidhrilha illi l-lanca li giet mibjugha lill-attur kellha magna b'difett serju, liema difett kien prezenti qabel u fil-mument tal-bejgh. Biex jitranga dan id-difett kien jehtieg spiza ta' madwar elfejn lira illi turi l-estensjoni u s-serjeta' tal-hsara li kellha l-magna. Il-Qorti lesta li toqghod fuq ir-rapport tekniku li esebixxa l-Ingineer Anthony Dalli fejn bir-ritratti tal-parti dannegjati ta deskrezzjoni cara tal-hsara u x'setghet ikkawzat l-istess hsara. Spjega illi l-hsara setghet waslet f'dak l-istat fuq perjodu ta' zmien peress li b'timing difettuz magna xorta tista' tahdem ghad illi *in the long term* tigi kkawzata hsara. Mhuwiex minnu dak illi qal il-konvenut illi l-lanca kien juzaha regolarment peress illi rrizulta li dina kienet ilha fuq l-art fil-boatyard ta' Tony Camilleri ghal xi sitt snin u dan hu aktar probabbli peress illi x-xoghol tal-konvenut bhala chef ma kienx jippermettilu wisq hin sabiex igawdi din il-lanca fil-granet tas-Sajf, il-granet fejn l-aktar illi jkun mghobbi bix-xoghol. Dan il-perijodu ta' waqfien jaghmel aktar hsara lill-magna u filwaqt illi jista' jkun illi ghal xi ffit hin dina ma timmanifestax hserat bhalma gara waqt is-sea *trials*, pero' fl-ahhar mill-ahhar tibda timmanifesta hsejjes strambi u jekk ma titwaqqafx tieqaf wahedha bi hserat estensivi. Fortunatament il-magna lahqet twaqqfet fil-hin imma l-hsara lill-va/ves u lill-pistons saru xorta wahda kif jidher mir-ritratti tar-rapport ta' l-espert tekniku.

Il-Qorti hija konvinta illi fil-mument tal-bejgh il-magna tal-lanca kienet affetta minn difett serju illi seta' jfixkel serjament l-operazzjoni tal-lanca, aktar u aktar meta dina kienet munita b'magna wahda biss.

Ghalhekk b'risposta ta' l-ewwel domanda tal-Cuturi l-Qorti twiegeb illi d-difett li kien fiha l-magna kien tant serju li kien jirrendi *"la cosa inetta al uso cui fui destinata"* u bl-istess mod twiegeb it-tieni domanda li l-kompratur, li kieku kien jaf b'dan id-difett *"non avrebbe comprato o avrebbe offerto un prezzo minore"*. Dan huwa konformi mal-gurisprudenza lokali bhal per ezempju fil-kawza Charles Dimech vs Susan Margaret Earle noe deciza fl-10 ta' Dicembru 1993 fejn intqal li sabiex ikun hemm lok ghall-azzjoni estimatorja kontemplata fil-Kodici Civili jehtieg li d-difett mohbi jkun ta' certa gravita' relattivament ghall-haga mibjugha u ghall-prezz imhallas ghalha. Il-Qorti trid tkun sodisfatta li d-difett lamentat kien inaqqas talment il-valur ta' l-oggett mixtri illi li kieku l-attur kien jaf bih, jew ma kienx jixtrih jew inkella kien joffri prezz anqas.

Il-Qorti hija sodisfatta illi d-difett li kellha l-magna kien wiehed serju hafna u meta tiehu in konsiderazzjoni l-prezz tal-bejgh u cioe' erbatax-il elf lira, allura jehtieg li jkun hemm riduzzjoni ta' dan il-prezz sabiex jirrifletti ahjar il-prezz tal-lanca fil-mument tal-bejgh bid-difett li kellha. Il-konvenut ma jistax jipprevalixxi ruhu mill-fatt illi l-lanca qiegħda tinbiegh *seconda man*. B'daqshekk ma jfissirx li d-drittijiet statutorji tax-xerrej ikunu pregudikati.

Fil-kawza George Portelli vs Vittoria Grima (Vol XLI pt i pg 341) il-Qorti qalet *"jekk il-bejgh kien ta' oggett mhux gdid, imma seconda man, fin-nuqqas ta' provi sufficienti jekk l-oggett kienx tajjeb jew le fil-mument tal-konsenja, wiehed ghandu jimxi fuq dak illi kien verosimilment fl-intenzjoni tal-partijiet fil-mument tal-ftehim; u hu ghalhekk gust u logiku li jinghad li, meta l-oggett jigi kwalifikat bhala "tajjeb" dik il-kelma fl-intediment tal-kontraenti, u skond il-logika guridika, kellha u ghandha tiftiehem fis-sens li l-oggett kellu jkun "tajjeb" sa fejn jista' jkun tajjeb oggett sekonda man bil-prezz li jkun inxtara."*

B'dawn il-kriterji l-Qorti jidhrilha li l-attur hallas prezz tajjeb ghal din il-lanca, b'liema prezz kellu dritt jassumi li kienet se tkun f'kundizzjoni tajba li tintuza ghall-iskopijiet normali tagħha u cioe' illi bhala opra tal-bahar tintuza fil-bahar, fl-element tagħha bil-magna illi tkun armata biha. Il-fatt illi dan ma setghax ikun minhabba difett serju fil-magna,

Kopja Informali ta' Sentenza

allura jipoggi lill-konvenut f'obbligazzjoni versu l-attur illi jirrifondi parti mill-prezz biex jaghmel tajjeb ghall-hsara illi kellha l-magna. Ghalhekk mehud in konsiderazzjoni il-hsara li kellha, l-valur tal-lanca, l-prezz imhallas, il-Qorti jidhrilha li ghandha tnaqqas l-ammont ta' elfejn u mitejn lira mill-prezz tax-xiri liema somma ta' elfejn u mitejn lira ghandha tithallas lura mill-konvenut lill-attur.

Ghal dawn il-motivi,

Il-Qorti taqta' u tiddeciedi illi tilqa' t-talba ta' l-attur u tikkundanna lill-konvenut li jhallas lill-attur is-somma ta' €5,124.62 (Lm2,200) bhala parti mill-prezz imhallas mill-attur ghax-xiri ta' lanca *Sea Dancer* bin-numru tar-registrazzjoni SSR 93934 b'magna Mercruiser bin-numru F 120557 fejn wara l-bejgh irrizulta illi l-lanca kienet affetta minn diffetti latenti. Bl-ispejjez kontra l-konvenut.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----